

ΑΠΟ ΤΩΝ ΓΥΡΩΝ ΤΩΝ ΡΥΘΜΩΝ

(Γράμμα του κ. Κωστή Παλαμά.)

Ο κ. Δάμπρος Δασίτης (Δ. Καραχάλιος) γύρωσε σε τέσσερα ποίημά του με τον τίτλο «Από των γύρων των Ρυθμών». Για τα τραγούδια του κ. Καραχάλιου θα γράψουμε αργότερα σήμερα δημοσιεύουμε τον πρόλογό τους, γραμμένον από τον κ. Κ. Παλαμά.

Αγαπητέ Καραχάλιο,

«Την Αφροδίτη λέω να τη φέρουμε πίσω έμεις οι ίδιοι...» μου έγραψαν, εδώ και κάμποσα χρόνια, για την «Ξεντημένη μου», το ποίημα που πρωτοδείχεται στα «Μάτια της ψυχής μου», ένας από τους μεγαλύτερους δασκάλους που ετύχησε να ποχτήσ' η Ελλάδα μας μέσα στα τελευταία είκοσι χρόνια. Γι' αυτό το ξαναγύρισμα της Αφροδίτης—στα τελευταία είκοσι χρόνια—δουλεύει τόσο ήσυχα όσο και γερά—μέσα στην άδεια τη βροχή και στο παραστράτισμα πόσων άλλων τριγύρω μας,—δ. Ποιητής. Είναι η αλήθεια αυτή, κι όσο θέλουν ως γελάσουν οι πεζοί. Αν είναι γραφτό να ξαναζήσουμε, πρώτ' απ' όλα με το τραγούδι θα ξαναζήσουμε, και από τραγούδι μέσα. Για τούτο κάθε ώραίο τραγούδι με συγκινεί έμένα βαθύτερα, κι όχι γιατί μονάχα τραγουδιστής είμαι, και γιατί μιά μέρα δεν πέρασε από δέκα χρόνων παιδί—μέσα σε χίλιες μύριες κακομοιρίες—μιά μέρα που να μην όνειρευτώ το ποίημα και να μη τεντώσω ταύτι στη μουσική κάποιου στίχου.

Γι' αυτό συγκινημένος προχτές το βράδυ έγραψ' άπάνω στους στίχους σου που είχες την καλωσύνη να μου δείξης, παρθενικούς άκομα, κ' έκαμα μαζί σου το γύρο των ρυθμών. Σάν ποιητής αληθινός που είσαι, θέλοντας και μή, δουλεύεις για το ξαναγύρισμα της Αφροδίτης και η λαχτάρα αυτή, ή Μεγάλη Ίδέα του ποιητή ξεχωριστά ξεφωνίζει μέσα στους καλόρρυθμους στίχους σου :

Δεν θέλω πλέον νεκρών ηρωϊσμούς ν' άκούσω,
Και πρέπει να χιουθής καινούριο, ώ χάλασμα,
Νέα ζωή τα λείψανα ποτέ δε φέρνουν....

Έτσι λές μέσα στο πιο πολύ άπλωμένο, μα και στο πιο μεγαλόστομο της συλλογής σου ποίημα, στο «Χαλασμένο σπίτι», που μέσα του βρίσκω με λαμπέρα χρώματα να παρασταίνεται ο πόνος που καθολικώτερα σπαραίζει σήμερα τη σκέψη των στοχαστικών. Και βέβαια το δουλεμα για των χαλασμάτων το ξαναχτίσιμο άξίζει περισσότερο κι απ' όλα τα γονατίσματα μπροστά και στα ίερώτατα έρείπια. Εύτυχισμένος ο ποιητής που της δουλεύει αυτής τον έρωτα φυσάει γενναία στις καρδιές, μα χωρίς να τ' άβολώνη με στοιχεία ξένα τα διάφανα νερά της Μούσας, και ποιητής πάντα μένοντας.

Δεν έχω τόπο εδώ για να σου πω πλατύτερα την εντύπωσή μου από την τέχνη σου. Μέσα στους νέους τούτους στίχους σου ξαναπήρα με μιά καθαρωτέρη φορεσιά και με στερεώτερο περπάτημα τον τραγουδιστή που γνωρίζω από καιρό. Τον τραγουδιστή που έχει οδηγήτρα του τη Φαντασία πιο πολύ από το Αίσθημα τη Φαντασία που βλέπει, που δραματίζεται, και που άλαλάζει, εκεί που το Αίσθημα με κλειμένα μάτια θαρρείς πως σιγοσαλεύει τα χειλάκια του σε δέηση. Και γι' αυτό στης Φαντασίας το είδωλο πρώτα πρώτα ύψώνει τον ύμνο με τις λειτουργικές στροφές του. Θάλεγα πως και γι' αυτό καμιά φορά μεθυσμένος από το όραμα, να νά λησμονάς να τελειώσης, και πως ο ζωγραφι-

κός λόγος σου γγίζει συχνά πυκνά στης άλληγορίας τα άρνεφα τόσο, που να μη ξεχωρίζουμε, αν ή Δέξα, ή τραγωδημένη από σίνα, είναι ή θεά του Κάλβου από τον πόθο της εφύτους θερμότητας εις πας καρδιάς των τέκνων της ή Ελλάς, ή καμιά μυατική έρωμένη μέσ' από τα βιβλικά περιβάλια του «Άσματος των Άσμάτων» τόσο, που και ο θάνατος σ' έν από τα φρακότερα τραγούδια της σειράς, να παίρη αέρα, δεν ξέρω, πλάστη τίνος κόσμου, ο χαλαστής. Κ' εκεί που αγωνίζεσαι να πετάξης με τα φτερά των Άλκμάνων και των Αρχιλόχων, που κάποτε με τα σεπτά κομμάτια τους στο λίκεις τα μέτωπα των στίχων σου, ή άγάπη προς την πατρίδα παίρνει μίαν ένταση που έτσι πιο πολύ την εξηγεί ή ζωή σου στην ζηνητιά. Και τα δυο καλά σημάδια πως χαμωμένος είσαι για να πας μπροστά, είναι πως ποτέ δε χάνεις από τα μάτια σου—όσο κι αν ο λόγος σου, καθώς όλων μας, δεν μπορεί δλότέλα να λυτρωθ ή από του σκολειού τα γράμματα κι από τον καθαρευουσιισμό,—ποτέ δε χάνει την πηγή κάθε ποιήσης άγνης, τη δραματική πηγή, και στην ίδια και στη γλώσσα και είναι πως λαχταράς να τα περιμαζέψης όλα σου τα υλικά και όλα σου τα ιδώ κ' εκεί ύψωμένα σπίτια για το χτίσιμο κάποιου παλατιού, που αν δεν είναι ο «Διγενής Ακρίτας»,—το μεγάλο σου τόνειρο,—θα είναι, ποιάς ξέρει, κάτι παρόμοιο.

Κι' αν είχα εδώ τόπο θα ώρέγομουν να σου σημειώσω φιλικά και κάποια μικρά ψεγάδια, άφροντισίες, λιγοψυχίσματα, ξέρω κ' έγώ τί, που σπάνια μα κάποτε και ποτέ δείχνονται στο στίχο σου και στη γλώσσα σου. Δασκαλισμοί και σχολαστικισμοί τέτοια παρατηρήματα, μπορούνε να πούνε μερικοί καταφρονετικά. Μην τους άκούς. Οι Έλληνες, οι πατέρες μας, που σταθήκανε τόσο μεγάλοι στην τέχνη τους, σταθήκαν έτσι, γιατί φιλολογούσανε και τα έλάχιστα, γράσει κάπου ο Ρενάν, για το χτίσιμο των Παρθενώνων τους.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

SHAKESPEARE

ΟΙ ΚΥΡΑΤΣΕΣ ΤΟΥ ΟΥΪ·ΝΑΣΩΡ

Φίλε Κύριε Δ. Ταγκόπουλε,
Αφού τόσο εύγενικά άποφασίζετε να φιλοξενηθ ή στο «Νουμά» ένα άποφασμα από τις «Κυράτεις του Ουίνδσωρ» που θα παίρη φέτος ο Παντόπουλος, σάς το στέλνω χωρίς πρόλογο και σχόλια. Έχουν γραφή τόσο πολλά για τα έργα του Σαίξπηρ από κριτικούς τόσο σοφούς και δοξασιμένους, ώστε και δυο μόνον άράδες δικές μου θα ήταν έργο τρανότερο από όλη τη μετάφραση της κομψιάς. Ούτε είναι εύκολο με λίγα λόγια να περιγράψω το χαρακτήρα του Σπρ Τζών Φάλσταφ και να δείξω τι μέρος παίζει ο θάνατος αυτός τύπος—που είναι δημιούργημα τόσο υπερτέλειο της φαντασίας του Σαίξπηρ—στο ίστορικό του δράμα, τον «Έρρίκο Δ'», καθώς και στις «Κυράτεις του Ουίνδσωρ», την κομψιά, όπου ο ίδιος ο Φάλσταφ είναι το πρώτο πρόσωπο. Και τα σχόλια τα νομίζω περιττά. Ο Σαίξπηρ έγραψε για το άγγλικό θέατρο της εποχής του, και οι ήθοιοι με την ύπερρηξη εζωντάνευαν τα λόγια που τους έβαζε στο στόμα. Μεταφράζω κ' έγώ για το σύγχρονο μας έλληνικό θέατρο, και προσπαθώ, όσο μπορώ, να μη φύγω ούτε γραμμή από την τεχνολογία του πρωτοτύπου και ως τώρα είδα, με χαρά μου, την καλή υπάκρηση πως εξηγεί και σχολιάζει επάνω στη σκηνή τα σκοτεινά νοήματα και τα άσυνείδητα λόγια, χωρίς να καταντ ή μεταφραστική εργασία σε άνάλυση ή καθρητή έξηγηση. Άσας έγινάνε την καιρό που βγαίλανε στα θέατρα μας ή εγλαφυρά καθαρογλωσσία. Σημειώνω μονάχα εδώ την ιδέα της κομψιάς:—Ο Φάλσταφ, γεροκολεσμένος κοιλαράς αυλικός, περνώντας το καλοκαίρι του στη

μικρή έξοχική πολιτεία του Ουίνδσωρ, σοφίζεται να κάνη κόρμα με δυο κυράδες του τόπου και αυτές, για να διασκεδάσουν, του κάνουν το θέλο, και τον έξευτελλίζουν ύστερα από πολλά επεισόδια.—Το μέρος που σάς στέλνω είναι από την πρώτη πράξη ή σκηνή όπου ο Φάλσταφ δίνει τα βασιλικά στους άκολούθους του, τον άρεμάνιο Πιστόλα, και το Νύμ, τον έπιτηθευμένο στην κορβέτα του δεκαέως, να τα πάνε στις κυράδες αυτοί το παίρουν στο σιλότυμο, του τα πετούν στα μάτρα, και τρέχουν για τον καταβύθρον στους άντρος των κυράδων.

Με άγάπη
Ν. ΛΟΡΙΩΤΗΣ

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Δωμάτιο στην ταβέρνα της
Καλτσοδέτας.

Εισέρχονται ο Φάλσταφ, ο Κάπηλας, ο Βαρδόλφος, ο Νύμ, ο Πιστόλας και ο Ροβίνος.

Φάλ.—Κάπηλα μου της Καλτσοδέτας.
Κάπ.—Τί λέγει ο λεβεντόπυργός μου; Μίλα περιδιά—γραμμάτων και σοφία!
Φάλ.—Άληθινά, κάπηλά μου, πρέπει να διώξω μερικούς από τους άκολούθους μου.
Κάπ.—Βγάλε τα σκικρα, λεβέντη Ηρακλή! πέταχ' τα ως τους να πών' απ' εδώ τρέκ, τρέκ!
Φάλ.—Κάθουμαι εδώ με δέκα λίρες τη βδομάδα.
Κάπ.—Είσαι ένας αυτοκράτορας, Καίσαρ, Τσαίζαρ και Φαίσαρ. Έγώ θα κρατήσω το Βαρδόλφο θα τραβατζάρη, θα ζεστουπίζη καλά τα είπα, λεβέντη Έκτορα;
Φάλ.—Έτσι κάνε, καλέ μου κάπηλα.
Κάπ.—Το είπα ως έρθη μαζί μου. [Προς τον Βαρδόλφο]. Έλα να σε δώ στον άφρο και στο γύφο· έγώ, ένα λόγο έχω ακλούθω.
(Έξέρχεται).

Φάλ.—Βαρδόλφο, πήγαινε μαζί του. Είναι καλό το επάγγελμα του ταβερναράη από παλιό καφταν' φτιαγνεις νέο ζιππάνι, κι από γέρο ύπρηιτη καινούριο ταβερναράη. Πήγαινε αντίο.
Βαρ.—Αυτή ή ζωή πάντα μου άρεσε και θα προκόψω.
Πισ.—Ω φαύλο Ούγγαρζόμουτρο! τον πείρο θα σου χτώνης;
(Έξέρχεται ο Βαρδόλφος).

Νύμ. Είναι γεννημένος μέσ' στο πιοτό δεν είναι εκφραστική ή ιδέα μου; Δεν έχει πνεύμα ηρωικό, κι' όλη ή ιδέα του αυτό είναι.
Φάλ.—Είμαι εύχαριστημένος που ξόφλησα έτσι μ' αυτό το περιόβολο· οι κλειψίες του είτανε παραπολύ φανερές· το λάδωμά του είτανε σάν άτεχνος τραγουδιστής, δεν έβαστούσε χρόνο.
Νύμ.—Η καλή ιδέα είναι, να κλέψης σε μίαν άναπνοή.
Πισ.—«Να μεταβιβάξης», το λένε οι σοφοί. «Να κλέψης», πρού! ένα παλιόσυκο για τη φραση!
Φάλ.—Μάλιστα, κύριοι, πών' να μου βγούνε οι φτέρνες έξω.
Πισ.—Αί, μα τότε, ως βγούης και χιονίστρες.
Φάλ.—Θεραπεία δεν ύπάρχει· πρέπει κάτι να σκάρωω κάτι να σοφισθώ.
Πισ.—Τα κορακόπουλα πρέπει να τρώνε.
Φάλ.—Παράς από σάς γνωρίζει το Φόρτη, σ' αυτή την πολιτεία;
Πισ.—Έξέρω το πρόσωπο· έχει καλή περιφροσία.
Φάλ.—Έντιμα παληκάρια μου, θα σάς πω τα μέτρα πούχω στη μέση τώρα.
Πισ.—Δυο γυάρδες κ' επάνω.